

Procesrecht

Eedswet, afleggen eed, belofte of bevestiging

Islamitische eedsaflegging

HR 22 februari 1977, NJ 1978, 37

feiten: Opiumzaak. De dader (A) wordt door het Hof Amsterdam strafrechtelijk veroordeeld. A voert in cassatie aan dat de uitspraak van het Hof steunt op de onder ede afgelegde verklaringen van drie Maleisiërs, vermoedelijk Mohammedanen, terwijl niet vaststaat dat de eedsaflegging op de juiste wijze heeft plaatsgevonden.

De HR: Het Hof moet onderzoeken op welke wijze ex art. 1 Eedswet de eedsaflegging dient te geschieden. Uit het proces-verbaal van de terechtzitting in hoger beroep blijkt dat dit geresulteerd heeft in een eedsaflegging op de in art. 1 sub a of b Eedswet genoemde wijze. Hoe dit onderzoek door het Hof is gedaan en tot welk resultaat dit geleid heeft (welke vorm) behoeft uit het proces-verbaal niet te blijken. Indien A meent dat de eedsaflegging op een andere dan de in casu plaatsgevonden wijze had moeten geschieden, dient hij zich te verzetten tegen de toegepaste wijze, en dit verzet met redenen te omkleeden.

Van een dergelijk verzet is niet gebleken.

Het beroep van A wordt verworpen.

Toepasselijke Nederlandse wetgeving

Art. 1 Eedswet 1911¹: Hij, die ter uitvoering van een wettelijk voorschrift mondeling een eed, belofte of bevestiging moet afleggen zal:

- a. indien hij een eed aflegt, onder het opsteken van de twee voorste vingers van zijn rechterhand, uitspreken de woorden: 'Zoo waarlijk helpe mij god Almachtig',
- b. indien hij een belofte aflegt, uitspreken de woorden: 'Dat beloof ik', indien hij een bevestiging aflegt, uitspreken de woorden: 'Dat verklaar ik',

tenzij hij aan zijn godsdienstige gezindheid de plicht ontleent de eed, belofte of de bevestiging op andere wijze te doen.

Socio-juridische achtergronden van de betrokken moslims

Het afleggen van de eed door moslims geschiedt door te zweren bij Allah² of het bezigen van een dergelijke formule onder aanroeping van Allah.³

Nadere beschouwingen over de beslissing

Indien een moslim aan zijn godsdienstige gezindheid de plicht ontleent de

eed, de belofte of de bevestiging op andere dan in art. 1 Eedswet omschreven wijze te doen, dan wordt hem door middel van de opgenomen uitzonderingsbepaling in dit artikel de mogelijkheid hiertoe geboden. Legt hij de eed af conform de in sub a of b genoemde wijze dan kan dit betekenen, ofwel

- a. dat de uitzonderingsbepaling voor betrokkenen niet van toepassing is, ofwel
- b. de eedsaflegging niet heeft plaatsgevonden in de door religie vereiste vorm.

toetsing:

ad a.

Het Hof beoordeelt zelfstandig of volgens de godsdienstige gezindheid van de getuigen een van de in art. 1 onder a of b Eedswet afwijkende wijze van eed- of belofte-aflegging verplicht is.

Bij dit onderzoek kan het Hof zich afvragen:

- of de islamitische religie de plicht tot een afwijkende eedsaflegging meebrengt (objectief element),
- en of het nodig is dat de islamitisch gezinde dit ook als een plicht ervaart (subjectief element).

Niet blijkt hoe het door het Hof verrichte onderzoek er heeft uitgezien. Resultaat ervan is geweest dat de uitzonderingsbepaling niet van toepassing wordt geacht (zou de uitzonderingsbepaling wel van toepassing hebben moeten zijn, dan is het Hof hieraan – ten onrechte – voorbijgegaan). Op het eerste gezicht lijken geen duidelijke verschillen te bestaan tussen de ‘Nederlandse’ en islamitische wijzen van eedsaflegging.

ad b.

Een verzet tegen de voorgenomen of plaats gehad hebbende wijze van eedsaflegging dient met redenen te zijn omkleed. Van een dergelijk verzet is in casu niet gebleken. Derhalve kan de Hoge Raad ervan uitgaan dat het Hof een onderzoek heeft ingesteld en het resultaat hiervan juist is.

Noten

1. Wet van 17 juli 1911, Stb 215, zie ook S & J. Wetboek Strafvordering 227 e.v.
2. Voor moslims is ‘Allah’ dezelfde God als die welke de Christenen en Joden kennen.
3. Volgens sommige schrijvers leggen moslims hierbij hun hand op de Koran. D. Jünemann, MDR 9/1970, p. 727 wijst op verschillende wensen van moslims: de een wenst bij Allah te zweren, een ander bij de profeet. Weer een ander wenst zich vóór het afleggen van de eed ritueel te wassen.
Zie voorts: J. Schacht, An Introduction to Islamic Law, Oxford 1966, p. 159.